

فصل دوم : توصیه‌های سیاستی نشست‌ها به تفکیک ... ۱۲۶

عنوان نشست: اصلاح ساختار حکمرانی و سیاست‌های دولت با ارزش‌گذاری اقتصادی آب شهری دیواندره

واحد برگزار کننده نشست:	دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی
مسئول نشست:	دکتر سمانه عابدی (عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)
تاریخ برگزاری نشست:	اسفندماه ۱۴۰۳
اعضای هیأت علمی:	دکتر علی امامی میبدی و دکتر مرتضی خورسندی (اعضای هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)
نمایندگان دستگاه‌های اجرایی مرتبط:	آقای دکتر ناصح محمدخانی (فرماندار دیوان دره) و آقای حمید مرادی (مدیرعامل انجمن شنه‌ی نه وژین کردستان)
مسئله محوری نشست:	- مبانی نظری ارزش‌گذاری اقتصادی آب و تأثیر آن بر حکمرانی منابع آبی - چالش‌های سیاست‌گذاری در بخش آب شهری دیوان دره و راهبردهای اصلاحی - نقش مؤسسات مردم‌نهاد در مدیریت منابع آب این نشست فرصتی برای تعامل و هم‌اندیشی میان صاحب‌نظران و پژوهشگران حوزه آب و اقتصاد خواهد بود تا گامی مؤثر در جهت تدوین سیاست‌های پایدار برای مدیریت منابع آبی دیوان دره برداشته شود.
سازمان‌های هدف توصیه سیاستی:	فرمانداری دیواندره، شرکت آب و فاضلاب استان کردستان، اداره حفاظت محیط‌زیست استان کردستان

چکیده مباحث طرح‌شده (مقدمه، چالش‌ها و مشکلات پیش رو) :

عدم دسترسی به آب آشامیدنی سالم و مدیریت نادرست منابع آب، یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های قرن بیست و یکم است. بر اساس گزارش‌های سازمان ملل متحد، حداقل ۲ میلیارد نفر در سراسر جهان از منابع آب آلوده استفاده می‌کنند که این موضوع سالانه منجر به مرگ بیش از نیم میلیون نفر به دلیل بیماری‌های ناشی از آب می‌شود. این مشکلات به‌ویژه

در کشورهای در حال توسعه، از جمله ایران، شدت بیشتری دارد. در این میان، شهر دیواندره در استان کردستان، با وجود منابع طبیعی غنی، با چالش‌های جدی در حوزه مدیریت آب مواجه است. این چالش‌ها شامل خشک‌سالی‌های مکرر، مدیریت ضعیف منابع آب، فعالیت‌های انسانی مخرب و عدم توزیع عادلانه آب در بخش‌های مختلف اقتصادی و خانگی است.

اهمیت اصلاح ساختار حکمرانی در مدیریت آب

اصلاح ساختار حکمرانی در مدیریت آب، به‌عنوان یک اقدام ضروری برای مقابله با چالش‌های موجود، نقش کلیدی ایفا می‌کند. حکمرانی ضعیف و ناکارآمد، اغلب منجر به تصمیم‌گیری‌های غیر شفاف، تخصیص ناعادلانه منابع و عدم پاسخگویی می‌شود. در دیواندره، این موضوع به‌وضوح مشاهده می‌شود؛ به‌طوری‌که بخش کشاورزی که بزرگ‌ترین مصرف‌کننده آب در منطقه است، از روش‌های ناکارآمد آبیاری استفاده می‌کند و مصرف بی‌رویه آب در این بخش، فشار زیادی بر منابع آبی وارد کرده است. اصلاح ساختار حکمرانی شامل ایجاد مکانیزم‌های شفاف، پاسخگو و مشارکتی برای مدیریت آب است. این امر مستلزم همکاری بین بخش‌های مختلف دولت (مانند وزارت نیرو، وزارت کشاورزی و سازمان حفاظت محیط‌زیست)، نهادهای محلی و شهروندان است. اصلاحات در این حوزه می‌تواند به افزایش کارایی، کاهش مصرف بی‌رویه و حفظ منابع آبی کمک کند.

ضرورت ارزش‌گذاری اقتصادی آب

ارزش‌گذاری اقتصادی آب، به معنای تعیین ارزش واقعی آب بر اساس هزینه‌های استخراج، تصفیه، انتقال و حفاظت از منابع آبی است. این رویکرد به عنوان یک ابزار کلیدی در مدیریت منابع آب، می‌تواند به حل بسیاری از مشکلات موجود در دیواندره کمک کند. برخی از دلایل ضرورت این رویکرد عبارت‌اند از:

- **کاهش مصرف بی‌رویه:** در حال حاضر، قیمت آب در بسیاری از مناطق کشور، از جمله دیواندره، به اندازه‌های نیست که مصرف‌کنندگان را به استفاده بهینه تشویق کند. با تعیین قیمت مناسب و عادلانه، می‌توان مصرف را کاهش داد و در عین حال، منابع مالی لازم برای توسعه زیرساخت‌های آبی را فراهم کرد.

- **جلوگیری از آلودگی منابع آب:** ارزش‌گذاری اقتصادی نه تنها به مدیریت مصرف آب کمک می‌کند، بلکه با تعیین جریمه‌های اقتصادی برای آلوده‌کنندگان، به حفظ کیفیت آب نیز کمک می‌کند. در دیواندره، فعالیت‌های انسانی مانند جنگل‌زدایی، سدسازی بی‌نظم و استخراج بی‌رویه مواد معدنی، منجر به تخریب زیستگاه‌های طبیعی و آلودگی منابع آب شده است. ارزش‌گذاری اقتصادی می‌تواند به کاهش این فعالیت‌ها کمک کند.

- **توسعه زیرساخت‌های آبی:** درآمدهای حاصل از ارزش‌گذاری اقتصادی آب می‌تواند صرف توسعه شبکه‌های توزیع آب، ساخت تأسیسات تصفیه و افزایش دسترسی شهروندان به آب سالم شود. این امر به‌ویژه در مناطقی مانند دیواندره که با کمبود منابع آب مواجه است، از اهمیت بالایی برخوردار است.

- **اهمیت مشارکت مردمی و شفافیت:** یکی از مهم‌ترین جنبه‌های اصلاح ساختار حکمرانی و ارزش‌گذاری اقتصادی آب، مشارکت مردمی و افزایش شفافیت است. شهروندان دیواندره باید به عنوان بخشی از فرآیند تصمیم‌گیری در مدیریت آب درگیر شوند. ایجاد شوراهای محلی و مشارکت عمومی در طراحی و اجرای سیاست‌های آبی، می‌تواند به افزایش پذیرش و موفقیت این سیاست‌ها کمک کند.

شفافیت در نحوه تخصیص و مصرف آب نیز از اهمیت بالایی برخوردار است. ارائه گزارش‌های منظم از وضعیت منابع آبی، هزینه‌های مدیریت آب و درآمدهای حاصل از ارزش‌گذاری اقتصادی، می‌تواند به افزایش اعتماد عمومی و کاهش مقاومت در برابر اصلاحات کمک کند.

لذا با اجرای سیاست‌های اصلاحی و ارزش‌گذاری اقتصادی آب، دیواندره می‌تواند به یک الگوی موفق در مدیریت منابع آب تبدیل شود. این امر نه تنها به بهبود کیفیت زندگی

شهروندان کمک می‌کند، بلکه به حفظ منابع طبیعی و اکوسیستم‌های منطقه نیز منجر خواهد شد. در نهایت باید تأکید کرد که مدیریت آب، تنها یک مسئله فنی نیست، بلکه یک مسئله اجتماعی، اقتصادی و محیط‌زیستی است. اصلاح ساختار حکمرانی و سیاست‌های دولت با رویکرد ارزش‌گذاری اقتصادی آب، می‌تواند به ما کمک کند تا این چالش‌ها را به فرصت‌هایی برای توسعه پایدار تبدیل نمود.

نقش مؤسسات مردم‌نهاد در مدیریت منابع آب دیواندره

مدیریت بهینه منابع آب، به‌ویژه در مناطقی مانند دیواندره که با چالش‌های محیط‌زیستی و اجتماعی-اقتصادی روبرو است، نیازمند مشارکت فعال تمام ذی‌نفعان است. مؤسسات مردم‌نهاد (NGOs) به‌عنوان یکی از مهم‌ترین بازیگران غیردولتی، می‌توانند نقش کلیدی در اصلاح ساختار حکمرانی و طراحی سیاست‌های دولت در حوزه ارزش‌گذاری اقتصادی آب ایفا کنند. این مؤسسات به دلیل نزدیکی به جامعه محلی، انعطاف‌پذیری و تمرکز بر مسائل اجتماعی و محیط‌زیستی، توانایی خاصی در شناسایی نیازها، افزایش آگاهی عمومی و نظارت بر اجرای سیاست‌ها دارند. این مؤسسات می‌توانند با افزایش مشارکت مردمی، ایجاد شفافیت، افزایش آگاهی عمومی، حمایت از سیاست‌های ارزش‌گذاری اقتصادی، نظارت بر اجرای سیاست‌ها و حمایت از توسعه پایدار، به حل چالش‌های موجود کمک کنند. با مشارکت فعال مؤسسات مردم‌نهاد، می‌توان به یک مدیریت بهینه و پایدار آب در دیواندره دست یافت که نه تنها به بهبود کیفیت زندگی شهروندان کمک می‌کند، بلکه به حفظ منابع طبیعی و اکوسیستم‌های منطقه نیز منجر می‌شود. از جمله مزایای مشارکت سازمان‌های مردم‌نهاد در مدیریت و حفاظت از منابع آب عبارت‌اند از:

- **افزایش مشارکت مردمی و ایجاد حکمرانی شفاف:** مؤسسات مردم‌نهاد می‌توانند به عنوان پلی بین دولت و جامعه محلی عمل کنند و اعتماد عمومی را افزایش دهند. در دیواندره که بخش قابل توجهی از مشکلات آبی ناشی از مدیریت ضعیف و عدم مشارکت مردمی است، حضور این مؤسسات می‌تواند به ایجاد فضایی برای مشارکت فعال شهروندان کمک کند.

فصل دوم: توصیه‌های سیاستی نشست‌ها به تفکیک ... ۱۳۰

- **تشویق مشارکت در تصمیم‌گیری:** مؤسسات مردم‌نهاد می‌توانند جلسات عمومی، کارگاه‌ها و نظرسنجی‌های محلی برگزار کنند تا شهروندان در فرآیندهای تصمیم‌گیری مرتبط با مدیریت آب مشارکت کنند. این امر به افزایش مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی دولت کمک می‌کند.

- **شفافیت در اجرای سیاست‌ها:** این مؤسسات می‌توانند به نظارت بر نحوه تخصیص و مصرف آب بپردازند و از اعمال سیاست‌های غیر شفاف جلوگیری کنند. به عنوان مثال، اگر درآمدهای حاصل از ارزش‌گذاری اقتصادی آب به‌درستی صرف توسعه زیرساخت‌های آبی نشود، مؤسسات مردم‌نهاد می‌توانند این موضوع را به علن بکشانند و فشار عمومی ایجاد کنند.

- **افزایش آگاهی عمومی و تغییر الگوهای مصرفی:** یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های مدیریت آب در دیواندره، مصرف بی‌رویه و نابرابری در تخصیص آب است. مؤسسات مردم‌نهاد می‌توانند با اجرای کمپین‌های آموزشی و اطلاعرسانی، به تغییر رفتارهای اجتماعی و افزایش آگاهی عمومی درباره اهمیت صرفه‌جویی در مصرف آب کمک کنند.

- **ارائه آموزش‌های تخصصی:** این مؤسسات می‌توانند دوره‌های آموزشی برای شهروندان، خانواده‌ها و صنایع محلی برگزار کنند تا روش‌های کارآمد مصرف آب را آموزش دهند. به‌عنوان ترویج استفاده از تجهیزات کارآمد آبی از نمونه‌های این فعالیت‌ها است.

- **تبلیغات و فرهنگ‌سازی:** مؤسسات مردم‌نهاد می‌توانند با استفاده از رسانه‌های محلی، شبکه‌های اجتماعی و رویدادهای عمومی، فرهنگ مصرف بهینه آب را در جامعه ترویج کنند. این اقدامات می‌تواند به کاهش مصرف بی‌رویه و افزایش حساسیت عمومی نسبت به اهمیت حفظ منابع آبی کمک کند.

- **حمایت از سیاست‌های ارزش‌گذاری اقتصادی آب:** ارزش‌گذاری اقتصادی آب به عنوان یک ابزار کلیدی برای مدیریت بهینه منابع آب، نیازمند حمایت گسترده جامعه است. مؤسسات مردم‌نهاد می‌توانند در این زمینه نقش مؤثری ایفا کنند.

- **تأیید مشروعیت سیاست‌ها:** مؤسسات مردم‌نهاد می‌توانند با ارائه داده‌ها و تحقیقات مستند، مشروعیت سیاست‌های ارزش‌گذاری اقتصادی آب را تأیید کنند و مقاومت‌های احتمالی جامعه را کاهش دهند.
- **نظارت بر اجرای سیاست‌ها و جلوگیری از سوءاستفاده:** یکی از مشکلات اصلی در اجرای سیاست‌های آب، عدم نظارت مؤثر بر نحوه استفاده از منابع و درآمدهای حاصل از ارزش‌گذاری اقتصادی است. مؤسسات مردم‌نهاد می‌توانند در این زمینه نقش نظارتی مهمی ایفا کنند.
- **نظارت بر تخصیص منابع:** این مؤسسات می‌توانند به بررسی نحوه تخصیص آب در بخش‌های مختلف اقتصادی بپردازند و از تخصیص ناعادلانه آب جلوگیری کنند.
- **جلوگیری از فساد:** مؤسسات مردم‌نهاد می‌توانند به عنوان ناظران مستقل، از سوءاستفاده از درآمدهای حاصل از ارزش‌گذاری اقتصادی آب جلوگیری کنند و اطمینان حاصل کنند که این درآمدها صرف توسعه زیرساخت‌های آبی و بهبود خدمات می‌شود.
- **حمایت از توسعه پایدار و حفظ محیط‌زیست:** مؤسسات مردم‌نهاد معمولاً به دنبال ترویج توسعه پایدار و حفظ محیط‌زیست هستند. در دیواندره که فعالیت‌های انسانی مانند جنگل‌زدایی و سدسازی بی‌نظم منجر به تخریب اکوسیستم‌های طبیعی شده است، حضور این مؤسسات می‌تواند به حفظ منابع آبی و محیط‌زیست کمک کند.
- **حمایت از مدیریت پایدار منابع آب:** این مؤسسات می‌توانند به ترویج روش‌های مدیریت پایدار آب، مانند بازیافت آب و استفاده مجدد از فاضلاب، کمک کنند.
- **تسهیل همکاری بین‌بخشی:** مدیریت آب نیازمند همکاری بین بخش‌های مختلف دولت، از جمله وزارت نیرو، وزارت کشاورزی و سازمان حفاظت محیط‌زیست است. مؤسسات مردم‌نهاد می‌توانند به عنوان واسطه‌ای بین این بخش‌ها عمل کنند و هماهنگی بیشتری ایجاد کنند.

- **تشکیل شوراهای مشترک:** این مؤسسات می‌توانند به تشکیل شوراهای مشترک بین بخش‌های دولتی، نهادهای محلی و شهروندان کمک کنند تا تصمیم‌گیری‌ها به صورت یکپارچه و هماهنگ انجام شود.

- **تسهیل ارتباط بین ذی‌نفعان:** مؤسسات مردم‌نهاد می‌توانند به تسهیل ارتباط بین دولت، صنایع محلی و جامعه مدنی کمک کنند تا چالش‌های مدیریت آب به صورت جمعی حل شوند. در نهایت، مدیریت آب تنها یک مسئله فنی نیست، بلکه یک مسئله اجتماعی و محیط‌زیستی است که نیازمند مشارکت همه ذی‌نفعان، از جمله مؤسسات مردم‌نهاد، است.

در این زمینه نتایج مطالعاتی که با استفاده از روش ارزش‌گذاری مشروط برای برآورد ارزش واقعی آب آشامیدنی در شهر دیواندره صورت گرفته بود مورد بررسی و بحث واقع شد. در این مطالعه از دو بعد شهروندان و نگاه افرادی که در سازمان‌های مردم‌نهاد عضو و فعالیت دارند به موضوع نگریسته شده است. نتایج الگوی شهروندان نشان داد که حکمرانی و سیاست‌های دولت نقش مهمی در میزان تمایل به پرداخت شهروندان دارد. طبق یافته‌های به دست آمده هزینه‌های زندگی، سن، جنسیت، تحصیلات، نگرش‌های محیط‌زیستی، حکمرانی و نگرش مثبت در حوزه آب، تأثیر معناداری بر میزان تمایل به پرداخت افراد دارد. همچنین این برآورد برای NGO محیط‌زیستی نیز انجام شد. در این الگو هزینه‌های زندگی، وضعیت تأهل، نگرش NGO ی افراد است که تأثیر معناداری بر میزان تمایل به پرداخت داشته است. نگرش‌های افراد به حوزه محیط‌زیست، حکمرانی و آب نقش مهمی در میزان تمایل به پرداخت برای بهبود کیفیت آب آشامیدنی داشته است و نشان می‌دهد هر چقدر افراد به محیط‌زیست اهمیت و احترام بیشتری بگذارند، تمایل به پرداخت آن‌ها بیشتر خواهد بود. از طرفی اعتماد به دولت و میزان مسئولیت‌پذیری حکمرانان و مسئولان باعث می‌شود افراد به این مهم اهمیت بیشتری بدهند و در قبول تمایل به پرداخت انعطاف بیشتری از خود نشان دهند. پژوهش نشان می‌دهد فاصله عمیقی بین مردم و مسئولین به وجود آمده است که مانع از پذیرفتن تمایل به پرداخت برای آب سالم شده است. افراد ترجیح می‌دهند از دستگاه‌های تصفیه آب خانگی استفاده کند تا اینکه پرداخت مستقیمی به دولت و حتی

شرکت‌های خصوصی داشته باشند. تجزیه و تحلیل مؤلفه‌های حکمرانی خوب آب حاکی از آن است که حدود ۷۷ درصد افراد شفافیت در اطلاعات، ۶۷ درصد پاسخگویی، ۶۷ درصد عملکرد و اقدام مؤثر، ۶۲ درصد آزادی مدنی، ۸۲ درصد اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی را کم و بسیار کم عنوان کرده‌اند. در اولویت‌بندی نگرش محیط‌زیستی نمونه آماری شهروندان، جایگاه آب و اهمیت بهبود کیفیت آب در مرتبه اول قرار داده شد و افراد فعال در NGOها اهمیت ویژه‌ای که برای موضوع خشک‌سالی قائل بودند.

مهم‌ترین بخش مطالعه مربوط به محاسبه مقدار میانگین انتظاری برای تمایل به پرداخت بود که میزان میانگین تمایل به پرداخت شهروندان و اعضای انجمن محیط‌زیستی برای یک لیتر آب به ترتیب ۴۹۳۶ و ۷۷۱۲ تومان محاسبه گردید؛ که بیانگر آن است که اعضای فعال در سازمان‌های حفاظت محیط‌زیست ۵۶ درصد بیشتر از شهروندان تمایل به پرداخت دارند؛ بنابراین نمی‌توان از نقش و تأثیر انجمن‌های مردم‌نهاد در محافظت از محیط‌زیستی غافل بود و در این مطالعه با محاسبه این مقدار نقش حکمرانی بر میزان ارزش‌گذاری آب آشامیدنی و تعامل مردم با مسئولین در هر چه بهتر شدن کیفیت آب مشهود است.

توصیه‌های سیاستی:

۱- **تقویت تعامل دولت با سازمان‌های مردم‌نهاد:** طبق مطالعات مختلف و بررسی میدانی صورت گرفته، افراد محلی به شخصیت‌های کارزماتیک و فعالان محیط‌زیستی که در سازمان‌های مردم‌نهاد فعالیت می‌کنند، اعتماد بیشتری دارند. این اعتماد می‌تواند به عنوان یک مزیت راهبردی در جذب مشارکت مردم برای اجرای پروژه‌های محیط‌زیستی و انسداد و ستانه مورد استفاده قرار گیرد. با توجه به اینکه NGOها به صورت خودجوش فعالیت می‌کنند و مستقل از بودجه‌بندی دولتی عمل می‌نمایند، انگیزه‌های شخصی در این سازمان‌ها کم‌رنگ‌تر بوده و این موضوع به افزایش اعتبار و مقبولیت عمومی آن‌ها کمک می‌کند؛ بنابراین، تأمین بستر حقوقی و رسمی برای تسهیل فعالیت NGOها ضروری به نظر می‌رسد. این موضوع

فصل دوم: توصیه‌های سیاستی نشست‌ها به تفکیک ... ۱۳۴

می‌تواند شامل ایجاد ساختارهای قانونی و تشکیلات رسمی برای تسهیل همکاری‌های دولتی - مردمی باشد.

۲- واگذاری بخشی از مدیریت منابع آب به NGO ها با حفظ نظارت دولت: واگذاری بخشی از مدیریت منابع آب (به‌ویژه آب آشامیدنی) به سازمان‌های مردم‌نهاد از دیگر توصیه‌های سیاستی مطرح بوده است. این مدیریت می‌تواند شامل فعالیت‌هایی نظیر نظارت بر روستاها برای جلوگیری از ورود فضولات حیوانی به منابع آب؛ اعمال جریمه برای افراد خاطی و اعطای مشوق به افرادی که با NGO ها همکاری می‌کنند، باشد. این رویکرد می‌تواند از طریق تشکیل کمیته‌های مشترک بین دولت و NGO ها اجرا شود. وجود حامیان محیط‌زیست در کنار دهیاران روستاها می‌تواند به‌طور مؤثری آلودگی آب‌های آشامیدنی را کاهش دهد و هزینه‌های تصفیه آب را به حداقل برساند. این مدل مدیریتی نه تنها کیفیت آب را تضمین می‌کند، بلکه به افزایش مسئولیت‌پذیری محلی نیز کمک می‌کند.

۳- افزایش شفافیت از طریق گزارش‌های فصلی سازمان آب و فاضلاب: یکی دیگر از چالش‌های اصلی در مدیریت منابع آب در دیوان دره، بی‌اعتمادی عمیق بین مردم و مسئولین دولتی است. برای کاهش این بی‌اعتمادی، پیشنهاد می‌شود که سازمان آب و فاضلاب گزارش‌های فصلی شفاف و دقیقی از وضعیت کیفیت آب منتشر کند. این گزارش‌ها باید شامل اطلاعات جامعی درباره کیفیت آب، منابع آلودگی و اقدامات اصلاحی انجام‌شده باشند. همچنین، تسهیل دسترسی رسانه‌ها و خبرنگاران به این اطلاعات می‌تواند به افزایش شفافیت و اعتماد عمومی کمک کند. این رویکرد می‌تواند نقش مهمی در احیای اعتماد بین دولت و مردم ایفا کند.

۴- اصلاح ساختار حکمرانی و افزایش شفافیت در مدیریت آب شهری با تشکیل شوراهای محلی مدیریت آب: ایجاد شوراهای محلی شامل نمایندگان دولت، نهادهای محلی، شهروندان و کارشناسان برای تصمیم‌گیری‌های مرتبط با مدیریت آب شهری. این شوراها باید نقش نظارتی داشته باشند و از اعمال سیاست‌های غیر شفاف جلوگیری کنند.

- ۵- پیاده‌سازی سیستم‌های هوشمند اندازه‌گیری مصرف آب: زیرا نصب کنتورهای هوشمند برای اندازه‌گیری دقیق مصرف آب در بخش خانگی و شهری به کاهش ضایعات و افزایش شفافیت در تخصیص آب کمک می‌کنند.
- ۶- گزارش‌دهی منظم و شفاف: ارائه گزارش‌های منظم از وضعیت منابع آبی شهری، هزینه‌های مدیریت آب و درآمدهای حاصل از ارزش‌گذاری اقتصادی. این گزارش‌ها باید به صورت عمومی منتشر شوند تا اعتماد عمومی افزایش یابد.
- ۷- اجرای سیاست‌های ارزش‌گذاری اقتصادی آب شهری و خانگی با تعیین قیمت عادلانه برای آب خانگی: تعیین قیمت آب بر اساس هزینه‌های استخراج، تصفیه، انتقال و حفاظت از منابع آبی.
- ۸- جلوگیری از آلودگی منابع آب شهری: با تعیین جریمه‌های اقتصادی برای فعالیت‌هایی که منجر به آلودگی منابع آب شهری می‌شوند (مانند ریختن فاضلاب‌های صنعتی و خانگی به رودخانه‌ها) و اجرای سیاست‌های سخت‌گیرانه برای جلوگیری از رفتارهای آلوده‌کننده منابع آب.
- ۹- توسعه زیرساخت‌های آبی شهری و حفظ منابع طبیعی: استفاده از درآمدهای حاصل از ارزش‌گذاری اقتصادی آب برای توسعه شبکه‌های توزیع آب شهری، ساخت تأسیسات تصفیه و افزایش دسترسی شهروندان به آب سالم و اولویت‌بندی پروژه‌هایی که به بهبود کیفیت آب و کاهش ضایعات کمک می‌کنند.
- ۱۰- افزایش مشارکت مردمی و آموزش عمومی در خصوص آب شهری با اجرای کمپین‌های آموزشی و اطلاع‌رسانی و تشویق مشارکت شهروندان در فرآیندهای تصمیم‌گیری: برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی برای شهروندان درباره اهمیت صرفه‌جویی در مصرف آب؛ و همچنین استفاده از رسانه‌های محلی، شبکه‌های اجتماعی و رویدادهای عمومی برای ترویج فرهنگ مصرف بهینه آب. علاوه بر آن دعوت از شهروندان برای شرکت در جلسات عمومی و نظرسنجی‌های محلی برای تصمیم‌گیری‌های مرتبط با مدیریت آب شهری و ایجاد سیستم‌های پیشنهاد و شکایت برای شهروندان به منظور ارائه نظرات و پیشنهادات خود درباره مدیریت آب از دیگر موارد قابل ذکر می‌باشد.

فصل دوم: توصیه‌های سیاستی نشست‌ها به تفکیک ... ۱۳۶

همکاری بین‌بخشی و استفاده از فناوری‌های نوین: ایجاد هماهنگی بین وزارت نیرو، وزارت کشاورزی، سازمان حفاظت محیط‌زیست و دیگر نهادهای مرتبط برای مدیریت یکپارچه آب شهری و تشکیل کمیته‌های مشترک برای تصمیم‌گیری‌های مهم در حوزه مدیریت آب. علاوه بر آن استفاده از فناوری‌های نوین با به‌کارگیری فناوری‌های نوین مانند سیستم‌های مدل‌سازی آب، نرم‌افزارهای مدیریت منابع آب و سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی (GIS) برای بهبود مدیریت آب شهری.

۱۲- نظارت و ارزیابی عملکرد: نظارت مستقل بر اجرای سیاست‌ها از طریق واگذاری نظارت بر اجرای سیاست‌های آب شهری به مؤسسات مردم‌نهاد و نهادهای مستقل و ایجاد سیستم‌های گزارش دهی برای ارزیابی عملکرد سیاست‌ها و اصلاح آن‌ها در صورت لزوم. همچنین ایجاد ساز و کار ارزیابی اثرات سیاست‌های ارزش‌گذاری اقتصادی آب بر جامعه محلی و اقتصاد شهری و اطمینان از اینکه سیاست‌ها به کاهش فقر و بهبود کیفیت زندگی شهروندان کمک می‌کنند.

۱۳- تدوین برنامه‌های بلندمدت مدیریت آب شهری و مقاومت‌سازی در برابر تغییرات اقلیمی: تدوین برنامه‌های ۱۰ و ۲۰ ساله برای مدیریت پایدار منابع آبی شهری دیواندره و اولویت‌بندی پروژه‌هایی که به مقاومت‌سازی در برابر تغییرات اقلیمی کمک می‌کنند. اجرای برنامه‌های ذخیره‌سازی آب (مانند ساخت سدهای کوچک و استفاده از مخازن زیرزمینی) و ایجاد مشوق و تسهیلات لازم جهت از فناوری‌های کارای بازیافت آب و استفاده مجدد از فاضلاب، از دیگر موارد است.

۱۴- توجه به الگوهای مصرف آب شهری با انجام مطالعات دقیق برای شناسایی الگوهای مصرف آب در خانه‌ها و مناطق شهری؛ و اعلام آمار دقیق از میزان مصرف آب در بخش‌های مختلف (مانند استحمام، شست‌وشو و آبیاری باغ‌ها). و تقویت الگوهای مصرف بهینه با تشویق شهروندان به استفاده از وسایل آب‌پس‌ده (مانند توالت‌های با مصرف کم آب و دوش‌های کم‌آب) و اجرای سیاست‌های جریمه‌ای برای خانه‌هایی که مصرف آب بیش از حد مجاز دارند.

همان‌طور که در پیش‌مطرح شد سازمان‌های مردم‌نهاد (NGOs) نقش استراتژیکی در بهبود مدیریت منابع آب، افزایش مشارکت عمومی و اجرای سیاست‌های پایدار دارند. در دیواندره، با توجه به چالش‌های موجود در مدیریت آب شهری مانند خشک‌سالی، مصرف بی‌رویه، آلودگی منابع آب و نابرابری در تخصیص آب، این سازمان‌ها می‌توانند به عنوان پلی بین دولت و جامعه محلی عمل کنند. در ادامه، توصیه‌های سیاستی عملیاتی برای فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد در این زمینه ارائه می‌شود:

۱- افزایش مشارکت مردمی و ایجاد فضای همکاری با تشکیل شوراهای محلی مدیریت آب چراکه این شوراها باید به عنوان پلتفرمی برای تصمیم‌گیری‌های مرتبط با مدیریت آب شهری عمل کنند و مشارکت عمومی را تسهیل کنند.

۲- سازمان‌ها می‌توانند جلسات عمومی و کارگاه‌های آموزشی برگزار کنند تا شهروندان را در فرآیندهای تصمیم‌گیری مرتبط با مدیریت آب شهری درگیر کنند. این جلسات می‌توانند به شناسایی نیازها، چالش‌ها و پیشنهادات شهروندان کمک کنند.

۳- سازمان‌های مردم‌نهاد می‌توانند شبکه‌های اجتماعی محلی را تشکیل دهند تا اطلاعات و تجربیات مرتبط با مدیریت آب را بین شهروندان به اشتراک بگذارند. این شبکه‌ها می‌توانند به عنوان کانالی برای ارتباط مستقیم بین شهروندان و سازمان‌ها عمل کنند.

۴- بهره‌گیری از سازمان‌های مردم‌نهاد جهت نظارت بر نحوه تخصیص و مصرف آب در بخش‌های مختلف پردازند و از تخصیص ناعادلانه آب جلوگیری کنند. نظارت بر نحوه استفاده از درآمدهای حاصل از ارزش‌گذاری اقتصادی آب و اطمینان از اینکه این درآمدها صرف توسعه زیرساخت‌های آبی و بهبود خدمات می‌شود؛ و اعلام عمومی مشکلات و مسائل شناسایی شده به منظور افزایش شفافیت و پاسخگویی دولت.

۵- طراحی و اجرای کمپین‌های آموزشی برای شهروندان درباره اهمیت صرفه‌جویی در مصرف آب و تأثیر مصرف بی‌رویه بر منابع آبی با استفاده از رسانه‌های محلی، شبکه‌های اجتماعی، پوسترهای آموزشی و رویدادهای عمومی برای ترویج فرهنگ مصرف بهینه آب. همچنین تشویق شهروندان به استفاده از فناوری‌های کم‌آب‌بر و انرژی کارآمد و ارائه

فصل دوم : توصیه‌های سیاستی نشست‌ها به تفکیک ... ۱۳۸

راهکارهای عملی برای کاهش مصرف آب در خانه‌ها، مانند استفاده از وسایل آب‌پس‌ده، تعمیر نشستی‌ها و جمع‌آوری آب باران از دیگر فعالیت‌های سازمان‌های مردم‌نهاد می‌توانند باشد.

۶- بهره‌گیری از سازمان‌های مردم‌نهاد به عنوان مشاور برای بهبود سیاست‌ها و اصلاح نقاط ضعف در طراحی و اجرای سیاست‌های آب شهری جهت مشاوره فنی برای بهینه‌سازی مصرف آب در بخش‌های مختلف و ارائه پیشنهادات عملی بر اساس تجربیات بین‌المللی برای حل چالش‌های موجود.